

MEMORY

Микола КУГУТЯК, Ігор РАЙКІВСЬКИЙ

ПАМ'ЯТІ ІВАНА МИХАЙЛОВИЧА ШУМЕЙКА

4 серпня 2015 р. пішов з життя багатолітній декан колишнього історичного факультету Івано-Франківського державного педагогічного інституту ім. В.Стефаніка (нині – Інститут історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаніка) кандидат історичних наук, доцент Іван Михайлович Шумейко.

І.М.Шумейко народився 30 квітня 1928 р. у селі Зарів'є Корецького повіту Волинської губернії в незаможній селянській сім'ї. Ця місцевість у міжвоєнний період входила до складу Другої Речі Посполитої, за нинішнім адміністративно-територіальним поділом – це м. Корець Корецького району Рівненської області. Молодий Іван навчався в польській семирічній школі, з дитячих років виявив неабиякий інтерес до історії. Однак шкільне навчання перервала Друга світова війна, в роки німецько-фашистської окупації краю в 1941–1944 рр. він, будучи неповнолітнім, допомагав своїм батькам у веденні сільського господарства.

Після відновлення радянської влади в 1949 р. І.М.Шумейко закінчив Корецьку загальноосвітню школу №1. З травня 1950 р. до жовтня 1953 р. служив у Радянській армії, оскільки в той час був загальний військовий обов'язок. У 1954–1957 рр. він навчався в трирічній партійній школі при Станіславському обкомі Компартії України. Однак зацікавленість історією дедалі більше охоплювала світогляд юнака. У 1952 р. він вступив на історичний факультет Станіславського педагогічного інституту ім. В.Стефаніка, де успішно навчався до 1957 р. Завершивши навчання, І.М.Шумейко працював на комсомольській та партійній роботі в Рівненській та Івано-Франківській областях.

З жовтня 1963 р. до лютого 1967 р. І.М.Шумейко навчався в аспірантурі при Київському державному університеті ім. Т.Шевченка. 28 червня 1967 р. успішно захистив дисертацію на партійно-політичну тематику, йому присуджено вчений ступінь кандидата історичних наук. З січня 1971 р. він отримав вчене звання доцента. І.М.Шумейко після закінчення навчання в аспірантурі протягом 34 років працював у Івано-Франківському державному педагогічному інституті ім. В.Стефаніка, а з 1981 до 1991 рр. займав посаду декана історичного факультету. І.М.Шумейку судилося очолювати один із провідних факультетів колишнього педагогічного інституту в перехідний період від радянської вищої школи до Інституту історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаніка, що відбувалося в умовах становлення національної освіти за часів державної незалежності України. “За часів мого перебування на посаді декана, – писав І.М.Шумейко в спогадах у журналі “Галичина” в 2010 р. (вип. 17), – професорсько-викладацький і студентський колектив був одним із найбільш активних у структурі тодішнього педінституту”.

Вступити на історичний факультет – було мрією багатьох тодішніх студентів, тож конкурси для абітурієнтів у період перебування І.М.Шумейка на посаді декана були стабільно високими. Серед викладачів працювали відомі вчені і педагоги – доктори історичних наук, професори В.В.Грабовецький, О.Ю.Карпенко, П.С.Федорчак, кандидати історичних наук, доценти А.В.Крюков, В.Духніч, М.Ф.Кучернюк, Д.І.Іванцев, І.І.Червінкін та ін. До складу факультету в 1980-х рр. входили кафедри історії СРСР і УРСР (завідувач – професор О.Ю.Карпенко), загальної історії (завідувач – професор Ю.І.Патлажан) і кафедра теорії і методики піонерської та комсомольської роботи (завідувач – доцент Ю.М.Томин). Будучи доброзичливим, чуйним до проблем студентів, Іван Михайлович користувався авторитетом у студентському середовищі, будь-хто з випускників того часу може згадати популярний тоді вислів жартівливого характеру: “Найкращий декан – Шумейко Іван”.

Останні роки роботи І.М.Шумейка деканом факультету збіглися з періодом горбачовської перебудови й демократизації суспільства в другій половині 1980-х – на початку 1990-х рр.

Слід зазначити, що студенти факультету переймалися проблемами національно-культурного відродження, підтримували діяльність новостворених громадських організацій патріотичного спрямування, таких як “Студентське братство”, “Товариство української мови”, “Народний рух України” та ін. І.М.Шумейко, як декан, користувався популярністю серед студентів за свою толерантність, людяність, прихильність до акцій національно-культурного відродження. Водночас йому доводилося нелегко в умовах поступового послаблення адміністративного тиску на навчально-виховний процес, появи різних точок зору на дискусійні проблеми історичного минулого, динамічного зростання інтересу до українства, що в попередні десятиліття існування партійно-тоталітарної влади зазнавало всіляких утисків, репресій. Свідченням цього, зокрема, був той факт, що “історія України” в колишньому педінституті вивчалася тільки студентами-істориками в обмежених обсягах протягом 2–3 семестрів. Набагато більше часу відводилося вивченню таких ідеологічних дисциплін, як “Історія Комуністичної партії Радянського Союзу” і т. п., причому на всіх спеціальностях педінституту.

У часи керівництва І.М.Шумейка студенти-випускники факультету працевлаштовувалися переважно на освітянській ниві. Кращі випускники продовжували навчання в аспірантурі, пізніше поповнювали професорсько-викладацький склад історичного факультету та інших вищих навчальних закладів України. Зокрема, серед колишніх студентів, які навчалися в період, коли І.М.Шумейко був деканом, і які відвідували його лекційні й семінарські заняття, можна назвати відомих сучасних науковців – докторів історичних наук, професорів О.С.Жерноклеєва, І.Я.Соляра, І.Я.Райківського, С.М.Борчука та ін. Частина випускників того часу працює в органах державної влади і силових структурах. Є й такі, що стали відомими на політичній арені в незалежній Україні, у т. ч. О.М.Синютка, голова Львівської обласної держадміністрації, багатолітній заступник міського голови Івано-Франківська, перший заступник міського голови Львова; Т.Д.Парфан, що в різний час працював заступником голови Івано-Франківської обласної держадміністрації, Богородчанської районної держадміністрації тощо. І.М.Шумейко тією чи іншою мірою мав навчально-виховний вплив на багатьох колишніх студентів, які здобули визнання в різних сферах сучасного життя України.

У 1990 р. на факультеті було створено кафедру історії України під керівництвом доктора історичних наук, професора В.В.Грабовецького, куди в лютому 1993 р. перейшов працювати (з кафедри політичної історії) І.М.Шумейко. Він викладав нормативний курс історії України ХХ століття та спецкурс “Українські визвольні змагання (1920–1955 рр.)”. Працював на кафедрі до червня 1999 р. – часу виходу на пенсію.

В останні роки І.М.Шумейко важко хворів, після інсульту втратив зір. За ним турботливо доглядала дружина Михайлина Степанівна Шумейко (Сірко), лікар за фахом, з якою спільно прожив майже 60 років. Єдина донька подружжя Шумейків, Галина Іванівна, закінчила Київський національний університет ім. Т.Шевченка, факультет романо-германської філології. А відрадою для Івана Михайловича була онука Наталя.

Незважаючи на невиліковну хворобу, І.М.Шумейко залишався доброзичливою людиною, намагався підтримувати контакти із професорсько-викладацьким складом факультету, студентами, хвилювався через політичні події в сучасній Україні. Він зробив значний внесок у розбудову нашого університету, зокрема історичного факультету, в непрості для історіографії роки, коли вона перебувала під тиском догматичної партійно-класової ідеології.